

SUF
SOCIETAT RECREATIVA LA UNIÓ FRATERNAL
1943-2014

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència
CAT AMR 10.8.

Nivell de descripció
Fons

Títol
SUF. Societat Recreativa La Unió Fraternal

Data/dates
1 de juliol de 1943 - 1 de gener de 2014

Volum i suport
1 unitat d'instal·lació, paper, 3 cartells i 2 fotografies.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del(s) productor(s)
SUF. Societat Recreativa La Unió Fraternal

Història del(s) productor(s)

A causa d'una escissió provocada per la decisió de la junta directiva de la Societat Flor de Maig de fer pagar als socis quinze pessetes per tenir dret als balls dels tres dies de la Festa Major, Miquel Sellent i Francesc Danés, juntament amb altres socis, promouen la creació d'una nova entitat, La Societat Unió Fraternal, l'any 1927, coneguda popularment com a SUF. De seguit s'entaulà una important rivalitat amb la Societat Flor de Maig per l'organització de les sardanes de la Festa Major o els balls commemoratius de la proclamació de la Segona República, el 14 d'abril. Sovint, l'Ajuntament hagué d'actuar de mediador entre ambdues entitats per procurar que els respectius programes festius no se solapessin. Sigui com sigui, la SUF organitzava multitud d'activitats culturals i festives, entre les quals destacaven les funcions teatrals i els balls socials. La seva funció social era rematada per l'existència d'un cafè que esdevenia un dels centres de trobada de la societat rosinca. Amb els anys i sobretot després de la Guerra Civil, la SUF esdevingué el centre del cada vegada més important carnaval de Roses.

Els destins de la SUF varen ser conduïts fins al 1951 per les següents persones: Miquel Sellent i Marqués (president), Pere Trull Buxons (vicepresident), Francesc Danés i Pujol (secretari), Pere Pons Sansballó (vicesecretari), Pere Godo i Salamó (tresorer), Rafael Sastre i Ribas (recaptador) i els vocals Joan Suquet i Palou, Josep Sellent i Marqués, Esteve Vidal i Ferran, Alfons Barbarà i Sancho, Joan Costa i Riba, Jaume Ribas i Font, Joan Vidal i Ferran i Eudald Francisco i Molina. Se sap que Josep Serrats, propietari del cafè Modern, i el cafè Badosa col·laboraren econòmicament durant els primers anys de la nova societat. Disposà de local a l'actual carrer de la riera Ginjolers, que es pogué construir gràcies a l'emissió de bons de mil pessetes. En aquest espai se celebraven els balls de Festa Major o Carnaval – pels quals adquiriren una gramola a l'Anglo-Espanyola de Electricidad– o les representacions teatrals. A més a més, la SUF organitzà el Ball dels Confits, que consistia en la desfilada pel poble de parelles habillades amb vestits regionals que repartien confits als transeünts. Al cafè es formà un club d'escacs i s'organitzaven quines per Nadal. El centre fou utilitzat com

a caserna durant la Guerra Civil. En l'interludi usà la seu de la Societat Flor de Maig per a la celebració dels seus balls.

Acabada la guerra, les noves autoritats franquistes, des de febrer de 1939, estigueren ben amatents a controlar qualsevol associació cultural o cívica, censurant els seus objectius, investigant els seus dirigents i prohibint les seves actuacions, segons fos el cas.

És possible que la SUF hagués tingut una certa activitat des del mateix 1939, almenys si hom té en compte la implicació de l'entitat en l'organització del Carnaval d'aquell any. Fos quina fos l'activitat que hagués portat a terme la SUF en aquest període immediatament posterior a l'entrada de les noves autoritats franquistes, el març de 1941 s'inicià el procés de legalització d'aquesta societat recreativa, amb la connivència decidida de l'Ajuntament de Roses. Finalment, el 5 d'agost de 1941 les autoritats governatives acordaven "... autorizar el funcionamiento de la misma [SUF], con carácter provisional...". La legalització de la Societat Unió Fraternal esdevenia una realitat que havia d'articular-se com un dels referents de la vida social de Roses durant el franquisme. Però, alhora, aquest procés de reconeixement permet documentar com actuaren i es coordinaren les noves autoritats franquistes –locals i provincials– i intuir, en bona mesura, com es constituí el consens polític posterior a 1939.

La SUF fou, fins a l'aparició del turisme i dels locals d'esbarjo nocturns, el nucli aglutinant de la ballaruca rosinca, ja fos per Carnaval, ja fos per la Festa Major. Les seves llotges són la història viva de Roses durant els darrers 50 anys. Els seus anys d'esplendor coincidiren amb el període de major grisor i duresa del franquisme, encara curull de reacció virulenta contra tot el que fos llibertat i tolerància.

Tot i la diversitat d'ofertes d'oci a la població als seixanta, setanta i vuitanta, el paper de la SUF en l'àmbit cultural i festiu és clau, sobretot en el camp del teatre. Fins a la construcció del Teatre Municipal, l'entitat va ser el pilar de les arts escèniques locals.

Un aspecte que ha generat un encès debat local ha estat l'adscripció política o ideològica de la Societat Unió Fraternal. Tradicionalment, s'havia considerat que la SUF aglutinava els sectors més conservadors de la societat rosinca, tot i que en els darrers anys s'ha matisat aquesta afirmació. En tot cas, a partir dels testimonis orals consultats s'han documentat membres que pertanyien als rengles anarquistes, als partits de dretes i d'altres sense filiació política.

Història arxivística

La documentació es va netejar i descriure el mateix dia que va ingressar. Els documents conservats a l'AMR no tenien cap organització. El seguit de talonaris conservats estaven tots junts a la lleixa més alta. A la part de baix de l'estructura hi havia una calaixera amb cinc calaixos on hi havia escrit "socis" i "comptabilitat", en els quals no hi havia cap document. La resta de documents estaven solts fora dels calaixos.

Dades sobre l'ingrés

A iniciativa dels tècnics de l'AMR, i davant de la imminent demolició de la seu social i la sala d'actes de la SUF, es va fer una visita el 26 de febrer de 2015 a l'edifici de la societat per si hi havia quedat documentació de la mateixa. Al primer pis de la seu social, sobre del bar, en una habitació amb el rètol "SUF" hi havia un seguit de lleixes amb documentació susceptible de ser conservada pel seu valor històric. Es va recuperar i es va ingressar aquell mateix dia a l'AMR, juntament amb dues trompetes.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

El gruix de la documentació conservada a l'AMR de la societat són els dotze talonaris de les liquidacions de les sessions de ball celebrades a la SUF entre 1964 i 1966, en els quals es recullen els conjunts o orquestres que van tocar i els ingressos i les despeses dels dies indicats. És ben bé la única documentació seriada conservada. Els altres dos talonaris que es conserven són relatius a les aportacions dels socis per a la construcció de la seu social de la societat, i la liquidació de la caixa del bar entre 1966 i 1968. La resta de documents solts són relatius a la gestió dels equipaments i dels actes organitzats per l'associació.

Sistema d'organització

- Talonari de les aportacions per a la construcció de la seu social de la SUF. 1943.
- Talonaris de les liquidacions de les sessions de ball celebrades a la SUF. 1964-1985.
- Talonari de les liquidacions de caixa del bar de la SUF. 1966-1968.
- Documentació relativa la gestió dels equipaments i d'activitats. 1985, 2000, 2012.
- Programació de la SUF. 2001-2014.
- Fotografies. ca. 2010.
- Documentació aliena. 2013.
- Dos cornetins de la Banda Municipal de Roses, anomenada del Bitxo.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

Conservació permanent de tota la documentació del fons.

Incrementos

No es descarten increments.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

Lliure accés.

Condicions de reproducció

Lliure, amb condicions especials per a les fotografies.

Llengües i escriptures dels documents

Predomina el castellà, el català comença a emprar-se a partir de l'any 1984.

Característiques físiques i requeriments tècnics

Paper i fotografia. Sense requeriments tècnics específics.

Instruments de descripció

Catàleg de totes les unitats documentals del fons.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

El fons està format per documentació original

Existència i localització de reproduccions

No es coneixen.

Documentació relacionada

La resta del fons que conserva la mateixa societat.

Bibliografia

Barris i Ruset, Josep Maria, *Roses o la recerca de la zona grisa. Articles, 1999-2008*, Roses, Ajuntament de Roses, 2008, p. 109-110, 409-414.

Sánchez Mira, Ariadna, *L'Abans. Roses, recull gràfic 1874-1975*, El Papiol, Editorial Efadós, 2009, pàgs. 668-669.

ÀREA DE NOTES

Notes

Els dos cornetins de la Banda Municipal o del Bitxo estan documentades en les fotografies de la Col·lecció L'Abans amb els registres 27-0021, 29-0017 i 61-0008.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es)

AMR, 26 de febrer de 2015.

Fonts

Les mateixes unitats documentals i la bibliografia citada anteriorment.

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.